

Smernice upravljanja mestnega jedra Novega mesta

September 2025

Kazalo

<i>Uvod</i>	3
<i>Potek priprave dokumenta</i>	4
<i>Kaj in kje je mestno jedro Novega mesta</i>	5
<i>Mestno jedro danes</i>	6
<i>Primerjava uspešnih oživitv mestnih središč</i>	15
<i>SWOT analiza oživljanja mestnega jedra</i>	20
<i>Smernice upravljanja mestnega jedra Novega mesta</i>	22
CILJ 1: Aktivno delovanje mreže deležnikov upravljanja	22
CILJ 2: Dopolnitev ambientalnih in uporabnih elementov v mestnem jedru	23
CILJ 3: Sistem rednega vzdrževanje in skrb za izgled in uporabnost mestnega jedra.....	24
CILJ 4: Ciljna obogatitev programa v določenih delih leta ter bogatenje prizorišč in aktivnosti po načelu »nekaj za vsakega«	25
CILJ 5: Spodbujanje podjetniške aktivnosti in krepitev ponudbe v mestnem jedru	27
CILJ 6: Povečanje stanovanjskega fonda z dvigom privlačnosti bivanja v mestnem jedru ter povečanje števila prebivalcev in začasno prijavljenih v mestnem jedru.....	28
CILJ 7: Izboljšanje turistične ponudbe mestnega jedra	28
CILJ 8: Vzpostavitev poenotenega marketinga ter promocijskega komuniciranja aktivnosti in ponudbe mestnega jedra	29
<i>Priloge</i>	31
Priloga A: Priporočila za revitalizacijo starega mestnega jedra Novega mesta	31
Priloga B: Standardiziran vprašalnik za vsakoletno merjenje uspešnosti aktivnosti upravljanja mestnega jedra.....	38

Uvod

Glavni trg smo leta 2019 preuredili v največji slovenski odprti prostor za pešce in mu tako vrnili zgodovinsko vlogo osrednjega mestnega prizorišča. Kljub prenovi se soočamo z upadom obiskovalcev in zaprtimi lokali, zato ta dokument predstavlja smernice upravljanja, s katerimi želimo mestno jedro razvijati kot stanovanjsko, gospodarsko, kulturno in družabno središče Novega mesta.

V uvodni analizi natančno orisujemo sedanje stanje: obstoječo stanovanjsko in poslovno strukturo, dostopnost, koledar prireditev ter izzive, kot so časovno neskladje med delovnim časom trgovin in gibanjem obiskovalcev, tekmovanje z nakupovalnimi središči ter pomanjkanje stalnih časovno bolj mobilnih uporabnikov mestnega jedra (študentov, turistov, rezidentov).

Sledi primerjalni pregled evropskih in ameriških mest, ki so po zaprtju centrov za promet dosegla uspešno revitalizacijo (Šibenik, Mantova, Aosta, Pontevedra, Boulder, Charlottesville ipd.). Z njim dokazujemo, da je oživitev dosegljiva, ko združimo kvaliteten javni prostor, privlačen program, dostopnost in trdno politično vizijo.

Jedro dokumenta tvorijo predlogi ukrepov, ki bi naj izvedeni zagotovili dosego osmih ciljev oživitve mestnega jedra. Kratkoročno se osredotočamo na uskladitev delovnega časa trgovin z dogodki, boljšo promocijo že obstoječih storitev in dodajanje manj obsežnih tedenskih aktivnosti ter nekaj investicijsko nezahtevnih elementov. Srednjeročno želimo v prazne stavbe privabiti masovno prilagojene vsebine in spodbuditi stanovanjske prenove v zgornjih nadstropjih. Dolgoročno pa načrtujemo infrastrukturne izboljšave, ob interesu podjetnikov lahko tudi vzpostavitev poslovnega območja za skupno vlaganje (BID) ter umestitev Novega mesta kot regionalne destinacije kulturnega turizma.

Naš glavni cilj delovanja mestnega managementa kot celote je, da mestno jedro ponovno postane srce mesta – prostor življenja, trgovine, kulture in vsakodnevnega srečevanja.

Potek priprave dokumenta

Ob pobudah za pripravo ukrepov aktivnega upravljanja mestnega jedra je župan MONM dne 14. 3. 2025 ustanovil delovno skupino in jo pooblastil za pripravo priporočil za ukrepe, ki bi pripomogli k doseganju željenih ciljev povezanih z upravljanjem mestnega jedra.

Delovna skupina v sestavi Matija Škof, predsednik ter člani in članice Natalija Zanoški, Luka Blažič, Aleš Šutar, Franci Judež in Lana Klemenčič je svoje delo opravila in pripravila priporočila, ki v svoji izvorni obliki predstavljajo prilogo A tega dokumenta.

V času priprave priporočil je občinska uprava pristopila k analizi stanja ter pripravi ciljev in razvoju ukrepov, s katerimi bi se v dolgoročnem obdobju lahko nadejali pozitivnih trendov v oziru obiska ter nakupovanja in druženja v mestnem jedru izven prireditvenih dejavnosti, povečevanju stanovanjskih kapacitet in diverzifikaciji uporabnikov storitev in prostorov v mestnem jedru, ter nenazadnje izboljšanje trgovske oziroma podjetniške ponudbe v mestnem jedru.

Kaj in kje je mestno jedro Novega mesta

Preden začnemo z analizo obstoječega stanja je potrebno dokumentu, ki je pred nami, postaviti okvir. Veliko nas deli mnenje, da lahko ogromno k oživljanju mestnega jedra Novega mesta prispeva Mestna občina Novo mesto (v nadaljevanju MONM), zelo veliko učinkov teh prizadevanj pa bo vidno edino in šele, ko vsi relevantni akterji prispevamo po najboljših močeh – tudi sleherni občan ali občanka, ki se bo vprašal, »Kako to, da ne grem več toliko v mesto?« in potem svoje navade načrtno in zavestno prilagodil.

Prostor, kjer se zberemo

Mestno jedro je zgodovinsko, gospodarsko, kulturno in družbeno središče mesta, ki združuje osrednje javne prostore, trge, ulice, pomembne stavbe in storitve. Običajno obsega starejši del mesta z značilno arhitekturo, kulturno dediščino ter koncentracijo trgovin, gostinskih lokalov, javnih ustanov in prireditev.

Zaradi svoje narave je mestno jedro dinamično okolje: pričakovati je več dogodkov, prireditev in s tem povezanega občasnega hrupa, povečanega števila obiskovalcev ter začasnih prometnih in parkirnih prilagoditev. To območje je v osrednjem delu namenjeno pešcem in druženju, zato avtomobilskega prometa praviloma ni in je omejen na zaledne ulice, parkiranje pa je urejeno okoli osrednjega trga. Mestno jedro je prostor srečevanja, živahnosti in kulturnega utripa, hkrati pa zahteva razumevanje, da takšno okolje prinaša drugačne bivanjske in uporabne pogoje kot mirna stanovanjska območja.

Območje mestnega jedra Novega mesta

Za potrebe tega dokumenta in strateškega delovanje v bodoče, prostorsko opredeljujemo mestno jedro Novega mesta z dvema ločnicama: reko Krko vključno s Kandijskim mostom in Seidlovo cesto (od križišča z Rozmanovo ulico do Šmihelskega mostu). Vključuje torej Glavni trg, Novi trg, Kapiteljski hrib, Rekreatijski park Loka ter ulice: Rozmanova ulica, Na Loko, Defranceschijeva ulica, Župančičevo sprehajališče, Jerebova ulica, Vrhovčeva ulica, Kratka ulica, K sodišču, Šolska ulica, Dilančeva ulica, Streliška ulica, Germova ulica, Strojarska pot, Detlova ulica, Jenkova ulica, Frančiškanski trg, Pugljeva ulica, Breg, Mej vrti, Čitalniška ulica, Cvelbarjeva ulica, Sokolska ulica, Kosova ulica, Kastelčeva ulica, Florjanov trg, Prešernov trg, Kapiteljska ulica, Muzejska ulica, Strma pot, Hladnikova ulica in Trubarjeva ulica.

Mestno jedro danes

Mestno jedro Novega mesta je v zadnjih letih doživelo pomembno preobrazbo – predvsem prenovo in zaprtje Glavnega trga za motoriziran promet leta 2019. Ta drzen korak je imel za cilj ponovno pridobiti največji slovenski odprti trg za pešce in skupnostno življenje, namesto da bi ostajal parkirišče. Kljub temu je po pešconizaciji živahnost središča upadla: obisk je manjši, nekaj trgovin je zaprlo vrata, prebivalci pa vse pogosteje menijo, da je srce mesta »zaspalo«. Prenova mestnega jedra se sicer consko nadaljuje, počasneje s prenovami stavb v mestnem jedru sledijo zasebni lastniki.

Poslovni miks in dejavnost v središču

Glavni trg in okoliške ulice gostijo raznoliko mešanico manjših podjetij in javnih ustanov. V pritličjih stavb deluje nekaj lokalnih trgovin in ponudnikov storitev. Na Glavnem trgu so med drugim manjša trgovina z živili, darilni butik z lokalnimi pridelki, štirje butiki z oblačili, trgovina s čevlji, trgovina s hišno dekoracijo in darili, trgovina s čaji in naravnimi izdelki, trgovina s športno prehrano in zobnimi izdelki, dve knjigarni, cvetličarna, urar ter optika. Poleg tega so v središču tri bančne poslovalnice in devet barov in kavarn (ena v hotelu, druga v pizzeriji/burger baru, tretja s slaščičarno v sklopu restavracije, četrta v sklopu hostla oziroma bistroja). Mestna hiša zaseda osrednjo lokacijo na Glavnem trgu, v nekaj prvih nadstropjih okoliških stavb pa so urejene tudi pisarne. Širše mestno jedro vključuje več manjših ulic s pretežno stanovanjskimi hišami ter nekaj poslovnimi in strokovnimi prostori. Ta raznolika, a majhna trgovska ponudba pomeni, da se središče močno zanaša na lokalne obiskovalce in vsakodnevni peš promet.

Kljub tej pestrosti je komercialna dejavnost omejena. Mnoge trgovine imajo tradicionalen delovni čas in ob koncih tedna ne odpirajo, kar je problematično, saj večina prebivalcev dela med tednom in bi mestno jedro obiskala ob vikendih. Bari in kavarne ostajajo glavni razlog za obisk izven delovnega časa, saj se druge trgovine pogosto zaprejo že zgodaj ali pa ob sobotah in nedeljah sploh ne obratujejo. Odsotnost večjih "sidrnih" trgovin ali privlačnosti, ki bi obratovala vsak dan, je očitna – domačini imajo malo razlogov za obisk centra med tednom, turistov in študentov, ki bi zapolnili to vrzel, pa je malo.

Pešcona in infrastrukturne spremembe

Prenova mestnega jedra se je začela leta 2017 in dosegla vrhunec sredi leta 2019, ko je bil Glavni trg ponovno odprt kot območje izključno za pešce. Projekt je olepšal javni prostor – asfalt in parkirna mesta so nadomestile ploščadi za pešce, klopi in izboljšane tlakovane površine – z namenom ustvariti največji slovenski trg, namenjen ljudem. Z odstranitvijo avtomobilov je mesto želelo izboljšati videz, kakovost zraka in celotno izkušnjo za pešce in kolesarje. Ta pristop sledi širšemu trendu "ulic za ljudi", ki ga je mogoče opaziti v številnih evropskih mestih. V Ljubljani se je denimo podoben proces začel leta 2007 in danes obsega

več kot 10 hektarov; tam uživa 88–95 % javne podpore¹. Vodstvo Novega mesta je upalo na primerljivo navdušenje.

Prehod pa je prinesel tudi začetne težave. Nenadna odsotnost avtomobilskega prometa je pomenila manj ljudi, ki bi "mimogrede" prečkali območje, kljub temu, da je bilo pred prenovu in zaprtjem praviloma večina avtomobilskega prometa tranzicijskega. Parkiranje je bilo prestavljeno izven ožjega središča, kar od obiskovalcev zahteva, da del poti opravijo peš – kar je v kompaktnih mestih povsem razumljivo, a pomeni spremembo navad. Tako kot v drugih mestih so se tudi tu pojavili začetni strahovi, da bi odstranitev avtomobilov lahko škodovala trgovini: izpostavimo lahko, da ko je København leta 1962 prvič spremenil ulico Strøget v pešcono, so mnogi napovedovali, da "brez avtomobilov ne bo strank" – teorija, ki jo je uspeh ulice pri trgovcih kmalu ovrzel². V primeru Novega mesta so koristi mirnejšega in čistejšega trga očitne, vendar je takojšnja izguba naključnih obiskovalcev z avtomobili in obdobje prilagajanja prebivalcev prispevalo h kratkoročnemu upadu aktivnosti.³

Mnenje skupnosti in vzorci uporabe prostora

Javno mnenje v Novem mestu je mešano. Po eni strani ljudje cenijo izboljššan videz Glavnega trga in možnost sprehajanja brez prometa. Po drugi strani pa je pogosta pritožba, da »mesto spi« – da v središču ni več pravega vrveža kupcev in celodnevnega dogajanja. Občani opozarjajo na številne zaprte trgovine in praznino med tednom. Naša analiza kaže, da obstaja časovno neskladje med tem, kdaj imajo ljudje čas, in kdaj so trgovine odprte. V Novem mestu je zelo visoka zaposlenost; večina odraslih v aktivni dobi življenja je čez dan v službi, nato pa imajo družinske obveznosti. Njihov prosti čas za obisk mestnega središča je predvsem zvečer in ob koncih tedna – ravno takrat pa je večina trgovin zaprta (z izjemo kavarn in barov). Starejši, ki so prav tako dobrodošli aktivni uporabniki prostorov in storitev v različnih delih dneva, izpostavljajo otežkočen dostop do le-teh kljub omilitvenim ukrepom za izboljšanje dostopa iz bližnjih parkirišč – npr. minibus Leon. Rezultat je tiho središče od ponedeljka do petka, z izjemo nekaj opravkov med kosilom ali obiskov kavarn, ter blag porast v soboto, ko deluje tržnica in je nekaj trgovin odprtih do poldneva. Ob nedeljah skoraj ni komercialne dejavnosti z izjemo gostinstva. Dejansko je trenutna baza kupcev nakupovalno aktivna predvsem ob koncih tedna, medtem ko trgovine večinoma obratujejo le med tednom – kar predstavlja strukturni problem razporeditve.

Drugi dejavnik je omejena demografska raznolikost v mestnem središču. Za razliko od večjih mest, Novo mesto še nima številčne študentske populacije (pomemben odstotek študentov se po končanih dnevni obveznostih domov odpelje domov v druge kraje, v Novem mestu

¹ https://urban-mobility-observatory.transport.ec.europa.eu/resources/case-studies/pedestrianisation-ljubljana-city-centre_en

² <https://globaldesigningcities.org/publication/global-street-design-guide/streets/pedestrian-priority-spaces/pedestrian-only-streets/pedestrian-streets-case-study-stroget-copenhagen>

³ Treba je omeniti, da je ponovnemu odprtju trga leta 2019 kmalu sledila pandemija COVID-19, ki je po vsem svetu vplivala na peš promet v trgovinah – zunanji dejavnik, ki je verjetno še okrepil lokalne izzive.

praviloma ne bivajo), niti stalnega toka turistov, niti visoke gostote prebivalcev, ki bi živeli v samem centru. Prav te skupine – študenti, turisti, stanovalci centra – pa so tiste, ki bi peš cono dodatno napolnile ob različnih urah (študenti med predavanji, turisti čez cel dan, stanovalci pri vsakodnevnih opravkih peš). Njihova relativna odsotnost pomeni, da se središče pretežno zanaša na ljudi, ki delajo od 8. do 16. ure in prebivalce MONM, ki pridejo z avtom – ki pa trenutno nimajo prave spodbude za obisk. Ta izziv ni edinstven za Novo mesto; mnoga manjša mestna središča se soočajo s t. i. “problemom krofa”, ko ljudje živijo in nakupujejo v predmestjih ali nakupovalnih središčih, zgodovinsko jedro pa ostaja premalo uporabljeno.

Nazadnje pa pomembno vlogo igra tudi konkurenca trgovskih centrov na obrobju in spletne trgovine. Tako kot drugod se je tudi v Novem mestu na obrobju uveljavilo več sodobnih nakupovalnih središč in trgovin, ki ponujajo veliko parkirišč in udobje vse na enem mestu – kar odvrača kupce od butikov v starem mestnem jedru. Poleg tega spletno nakupovanje za številne vrste izdelkov predstavlja še bolj priročno alternativo. Specializirane trgovine v centru – čeprav imajo poseben čar – se morajo tako cenovno kot po izbiri in dostopnosti kosati s sodobnimi oblikami prodaje. Resnica pa je, da mestno jedro že dolgo ni imelo dovolj pestre predvsem pa celovite ponudbe za potrebe povprečne družine, da bi bilo prva izbira za nakupovanje – niti pred uvedbo pešcone. Seveda, daleč v zgodovini pa je bilo edina nakupovalna možnost.

Trenutne pobude občine

Mestna občina Novo mesto nenehno išče rešitve. Izvajajo se finančne spodbude: odprt je razpis za sofinanciranje oziroma subvencioniranje najemnin za podjetja, ki se odločijo poslovati v mestnem jedru. Cilj teh ukrepov je znižati vstopno oviro za podjetnike in zapolniti prazne poslovne prostore s privlačno ponudbo. Poleg tega občina samostojno ali s subvencioniranjem organizatorjev intenzivira program dogodkov na prenovljenem trgu – predvsem ob koncih tedna. Organizirajo se koncerti, festivali, praznični sejmi in druge prireditve, ki privabljajo obiskovalce takrat, ko imajo čas za udeležbo. Obiskanost teh dogodkov ob vikendih je dobra, kar potrjuje, da domačini pridejo v center, če imajo za to razlog.

Tabela 1: Izvedeni dogodki v mestnem jedru med 1. 9. 2024 in 31. 8. 2025

Št.	Datum	Naziv dogodka – Organizator(ji)
1	7.9.2024	Izmenjevalnica oblačil – Europe Direct Novo mesto
2	7.9.2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
3	7.9.2024	Elizijska polja MePZ Pomlad, pogovorni večer in projekcija – MePZ Pomlad
4	14.9. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
5	20.9. 2024	Dan brez avtomobila, Evropski teden mobilnosti – Mestna občina Novo mesto
6	21.9. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla

7	21.9. 2024	Odprta kuhna v Novem mestu – Olam d.o.o.
8	28.9. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
9	30.9. 2024	Športna tržnica – Športna zveza Novo mesto
10	1.10. 2024	Pot po novomeškem mestnem jedru, vodenje – Dolenjski muzej Novo mesto
11	5.10. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
12	12.10. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
13	12.10. 2024	Florjanovo, prireditev – FD Kres
14	19.10. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
15	16.10. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
16	2.11. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
17	9.11. 2024	Novomeška tržnica – Zavod Situla
18	5.12. 2024	Prihod Miklavža in prižig lučk; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
19	6.12. 2024	Ema&Rok, Plejade – koncert; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
20	7.12. 2024	Maja Tomič, Eva&Martin – koncert; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
21	9.12. 2024	Koncert FD Kres; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
22	10.12. 2024	Plesni nastop Društva Luna in sonce; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
23	11.12. 2024	Plesni nastop Terpsihora Novo mesto; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
24	12.12. 2024	Koncert MPZ Revoz; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
25	13.12. 2024	Nastop Srbskega kulturnega društva Novo mesto; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
26	14.12. 2024	Nastop Glasbene šole Lipičnik; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
27	16.12. 2024	BoKarBo - interaktivna glasbeno animacijska predstava DRPD⁴; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
28	17.12. 2024	Predstava Ritmično škatlaste pravljice; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
29	18.12. 2024	Nastop Zborčka Pedenjped; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
30	19.12. 2024	Nastop Cicizborčka in Cicibenda; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto

⁴ Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto.

31	20. – 22-12. 2024	Otroška predstava Čarodeja Tonija z obdaritvami dedka Mraza – DPM Mojca; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
32	23.12. 2024	Praznični koncert MPZ Krka; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
33	25.12. 2024	Koncert Nuše Derenda; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
34	26.12. 2024	Koncert Perpetuum Jazzile; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
35	27.12. 2024	Koncert Plateau in Društvo mrtvih pesnikov; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
36	28.12. 2024	Koncert Masharik in Big Foot Mama; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
37	29.12. 2024	Koncert Fehtarji; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
38	30.12. 2024	Koncert Magnifico; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
39	31.12. 2024	Koncert Kingstoni in Balkan Boys; Advent Novo mesto 2024 – Zavod Novo mesto
40	1.3.2025	Pust 2025 – Zavod Novo mesto
41	9.3. 2025	Sprehod ob 8. marcu – Pozabljene polovice - Regijski NVO center
42	15.3.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
43	22.3.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
44	29.3.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
45	30.3. 2025	Rudolfovi tedni športa – kolesarska dirka za otroke – Zavod Novo mesto, KK Adria Mobil
46	5.4.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
47	5.4. 2025	25. novomeški tek – AK Krka Novo mesto
48	12.4.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
49	19.4.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
50	25.4.2025	Dan zemlje – Komunala Novo mesto
51	26.4. 2025	660. let Novega mesta – voden ogled – Miro Jeriček in Zavod Novo mesto
52	26.4.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
53	2.5.2025	Karavana okusov
54	3.5.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
55	3.5.2025	Karavana okusov – Karavana okusov
56	4.5.2025	Maraton po dolini reke Krke – KK Adria Mobil
57	8.5.2025	Literarni večer – Nada Gašić – Založba Goga

58	9.5.2025	Popravljalnica koles na Dan Evrope - IPoP
59	10.5.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
60	15.5.2025	Goran Vojnović in Esad Babačić: Predstavitev nove knjige Pisma z igrišča – Založba Goga
61	16.5.2025	Glasbeni kviz z Boštjanom Naratom in predstavitev romana Bend – Založba Goga
62	17.5.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
63	17.5.2025	Festival brezglutenske ponudbe in Dobrodelni tek okoli Slovenije – Društvo Celiac
64	21.5.2025	Maturantska četvorka – Plesni studio Novo mesto
65	22.5.2025	Parada heteroseksualcev: Predstavitev nove pesniške zbirke Blaža Iršiča – Založba Goga
66	23.5. 2025	Festival Cvička – otvoritev Tedna Cvička – Zavod Novo mesto
67	24.5. 2025	Festival Cvička – Cvičkarija – Zavod Novo mesto
68	29.5.2025	Terensko javljanje Radio 1 – Radio 1
69	29.5.2025	NPV⁶ - Literarni večer z Ano Schnabl: Predstavitev romana September – Založba Goga
70	30.5.2025	NPV⁶ – Pripovedovalski večer Reku reku: parrhesia in bele laži – Založba Goga
71	31.5. 2025	Odprta kuhna – Olam d.o.o.
72	7.6.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
73	8.6.2025	Dirka po Sloveniji – 5. etapa – KK Adria Mobil
74	13.6.2025	NPV⁶ – Tekmovanje Slam predizbor - Založba Goga
75	14.6. 2025	Praznik situl – Dolenjski muzej Novo mesto
76	16.6. 2025	Teden kultur – predstava Rima štima? – DRPD⁴
77	17.6. 2025	Teden kultur – glasbena predstava Rojene zunaj svojih vasi & Temporalnost drugih – DRPD⁴
78	19.6. 2025	Teden kultur – klovnovska predstava Krog v kvadratnem mestu – DRPD⁴
79	19.6. 2025	Teden kultur – pogovorni večer Mohamad Abdul Monaem: Kukavičji mladič – DRPD⁴
80	19.6.2025	NPF⁶ – Literarni večer Predstavitev romana Kukavičji mladič – Založba Goga
81	20.6. 2025	Teden kultur – predstavitevni dogodek Žur vseh kultur – DRPD⁴
82	21.6.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
83	27.6.2025	FNP⁵ – Koncert Amira Medunjanin - Zavod produkcijska hiša INJA
84	28.6.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla

85	3. 7. 2025	Festival Rudi Potepuški – Založba Goga
86	4.7.2025	Festival Rudi Potepuški – Založba Goga
87	5.7.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
88	6.7. 2025	Skoki v Krko – Zavod Novo mesto
89	9.7. 2025	FNP⁵ – MEF & Novele! - Zavod produkcijska hiša INJA
90	10.7. 2025	NPV⁶ - Koncert Ženske v temi; Maja Haderlap in Pia Prezelj – Založba Goga
91	12.7.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
92	12.7.2025	NPV⁶ – Predstava Rose in njena magična preproga – Založba Goga
93	12.7. 2025	Grem domov v Novo mesto, prireditev – Društvo novomeških študentov
94	15.7.2025	NPV⁶ – Literarni večer Encim za poezijo; Alojzija Zupan Sosič, Vinko Möderndorfer, Helena Zemljič in Klavdija Kotar – Založba Goga
95	16.7.2025	FNP⁵ – Koncert Katja Šulc - Zavod produkcijska hiša INJA
96	17.7.2025	NPV⁶ – Literarni večer Literarne razglednice, med Grčijo in Ljubljano; Svetlana Slapšak, Mirt Komel in Ana Geršak – Založba Goga
97	19.7.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
98	19.7.2025	NPV⁶ - Balon Velikon; Andrej Rozman Roza – Založba Goga
99	25.7.2025	FNP⁵ – Koncert Rambo Amadeus - Zavod produkcijska hiša INJA
100	26.7.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
101	26.7.2025	NPV⁶ – Predstava Take ljudske; LG Nebo – Založba Goga
102	31.7.2025	NPV⁶ – Pogovorni večer Tega se ne da izbrisati; Andraž Rožman, Irfan Beširević in Carmen L. Oven – Založba Goga
103	1.8.2025	FNP⁵ – Koncert Čompe - Zavod produkcijska hiša INJA
104	2.8.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
	7.8.2025	NPV⁶ – Pogovorni večer Kitajska v 21. stoletju; Zorana Baković in Aljaž Vrabc – Založba Goga
105	9.8.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
106	13.8.2025	Koncert Zoran Predin - Zavod produkcijska hiša INJA
107	16.8.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla

⁵ Festival Novomeško poletje.

⁶ Novomeški poletni večeri.

108	18.8. – 23.8.2025	Festival Jazzinty – Zavod Novo mesto
109	19.8.2025	NPV⁶ – Pogovorni večer Predstavitev biografije Mance Košir; Ladeja Godina Košir, Tina Košir, Žiga Valetič in Carmen L. Oven – Založba Goga
110	20.8.2025	Koncert Jazzon – Zavod Novo mesto
111	20.8.2025	NPV⁶ – Literarni večer Fantastična literatura; Julija Lukovnjak, Domen Kodrič in Aljoša Harlamov – Založba Goga
112	21.8.2025	NPV⁶ – Literarni večer Jadran, mesto zločina?; Jurica Pavičič in Jedrt Jež Furlan – Založba Goga
113	23.8.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla
114	23.8.2025	NPV⁶ – Predstava Muca Copatarica; Lutkovno gledališče Fru Fru / Predstava za otroke - Založba Goga
115	27.8.2025	Pripovedovalski večer Reku reku: Ubila si del mene – Založba Goga
116	28.8.2025	Pripovedovalski večer Reku reku: Nihče ne govori mojega jezika – Založba Goga
117	29.8.2025	Koncert Hamo&Rudi Bučar - Zavod produkcijska hiša INJA
118	30.8.2025	Novomeška tržnica – Zavod Situla

A prepad ostaja: številna podjetja v mestnem jedru ne izkoristijo obiska na dogodkih tako, da bi bila med prireditvami odprta (ki so pogosto ob večerih ali med vikendom). Tako na primer sobotni kulinarčni festival privabi stotine obiskovalcev na Glavni trg, a če so okoliške trgovine zaprte, ti gostje ne morejo zapraviti denarja v njih – izgubljena priložnost. Ta izziv je že zaznan in morda bo potrebna koordinacija usklajevanja urnikov dogodkov s podaljšanim delovnim časom trgovin s posebno spodbudo podjetjem, da se morebiti redno ali zgolj ob posebnih priložnostih dodatno odprejo.

Druge pobude vključujejo raziskovanje izboljšav dostopnosti – zagotovitev zadostnih parkirnih možnosti na obrobju pešcone, jasne signalizacije za obiskovalce in morebitne povezave z javnim prevozom. Trenutno sicer obstaja posebna mestna linija – minibus Leon, namenjena povezovanju parkirišč in središča, a je prav tako potrebno razmisliti o uskladitvi obratovalnega časa z dejanskim gibanjem obiskovalcev mestnega jedra.

Mestno jedro Novega mesta se danes sooča s prepletenim nizom izzivov: zmanjšan obisk zaradi uvedbe pešcone in spremenjenih potrošniških navad, neusklajenost med obratovalnim časom podjetij in prostim časom predvsem lokalnih obiskovalcev, konkurenca zunanjim trgovskim centrom ter nizka uporaba prostora zunaj posebnih dogodkov. Ti izzivi zamegljujejo začetno vizijo živahnega trga za ljudi. Dobra novica pa je, da so ti izzivi premagljivi – kar

dokazujejo tudi druga mesta, ki so uspešno prešla podobne preobrazbe. V naslednjem poglavju si bomo ogledali primere dobrih praks za navdih in konkretne ideje.

Tabela 2: Do sedaj vzpostavljeni ukrepi za oživljanje mestnega jedra

1	Brezplačno enourno parkiranje na parkiriščih v bližini mestnega jedra
2	Sistem parkiranja za stanovalce in podjetnike na območjih znotraj potopnih stebričkov
3	Minibus Leon
4	Razpis za sofinanciranje prenov fasad stavb v mestnem jedru
5	Razpis za sofinanciranje najema poslovnih prostorov
6	Razpis za sofinanciranje izvedbe dogodkov in programskih aktivnosti

Primerjava uspešnih oživitev mestnih središč

Za načrtanje poti naprej je dragoceno učiti se od drugih (večjih) mest in manjših urbanih središč – v Evropi in ZDA – ki so se soočila z upadom življenja mestnega jedra (pogosto po uvedbi pešcone ali zaradi nakupovalnih centrov) in jim je uspelo svoja središča ponovno oživiti. Spodaj izpostavljam nekaj relevantnih primerov s ključnimi spoznanji.

Šibenik, Hrvaška (pribl. 43.000 prebivalcev)

Šibeniško zgodovinsko jedro je izrazito sezonsko in pešcem prijazno, mestni izziv pa sta bila dostop in logistika v ozkih ulicah. Mesto je prenovilo osrednji Poljanski trg in pod površjem vzpostavilo podzemni logistični center s troetažno garažo, upravljavskim središčem mobilnosti in polnilnicami za e-vozila. Rešitev združuje parkiranje “na robu jedra” z urejeno dostavo za staro mestno središče, zato obiskovalci in prebivalci v jedro pridejo peš, oskrba lokalov pa poteka v predpisanih oknih in po jasnih pravilih. Ukrep je del širšega pristopa URBACT KAIRÓS, ki kulturno dediščino uporablja kot vzvod za celostno regeneracijo ter poudarja integracijo prostora, ekonomije, dostopnosti in upravljanja.

Ključna lekcija

Ko je pešcona podprta z dobro zasnovanim “zadnjim kilometrom” – podzemno garažo/logistiko, jasnimi pravili dostave in komunikacijo – se zmanjšajo konflikti med prometom in bivanjem ter poveča privlačnost jedra za obisk in poslovanje.

gradski-parking.hr

Mantova, Italija (pribl. 49.000 prebivalcev)

Mantova ureja zgodovinsko jedro z natančno zasnovo ZTL (cona omejenega prometa) in elektronskimi prehodi (varchi), ki omogočajo nadzorovan dostop prebivalcev, dovozov in posebnih dovolilnic ob določenih urah. Občinski sistem (prek upravljavca ASTER) digitalno izdaja dovoljenja za kratkotrajne vstopne in oskrbo, medtem ko zemljevid varchijev⁷ in območij peš con daje jasno sliko režima v centru. Vzporedno je mesto v okviru programa Interreg BhENEFIT – “Mantova si rigenera” razvilo spletni GIS za spremljanje sprememb v zgodovinskem tkivu in za koordinacijo posegov ter aktivacijo pritličij, kar je vezni člen med varovanjem UNESCO jedra in oživitvijo rabe pritličnih prostorov.

Ključna lekcija

Kombinacija dosledno upravljane ZTL (z digitalnimi dovolilnicami in nadzorom prehodov) ter orodij za usklajevanje prenov in pritličnih programov omogoči mirno peš okolje, hkrati pa daje podjetjem predvidljiv okvir za delovanje in rast.

⁷ Italijanski »varco« (mn. varchi) pomeni vstopno točko v ZTL (cono z omejenim prometom), ki je praviloma nadzorovana s kamero/ANPR. V Mantovi so pripravili zemljevid vseh vstopnih točk (in con A/B/N ipd.) z označenimi ulicami, kjer se nadzira vstop v zgodovinsko jedro.

Aosta, Italija (pribl. 34.000 prebivalcev)

Aosta upravlja svoje rimsko in srednjeveško jedro prek uradnega ZTL portala, kjer uporabniki urejajo dovolilnice in pravice dostopa, ter prek telematsko nadzorovanih vstopnih točk. Pravila določajo časovna okna in kategorije vozil za vstop; dostave in nujni prevozi so omogočeni brez ogrožanja "mirnosti" prostora. Jasna, spletno dostopna pravila in elektronski nadzor zmanjšajo nepooblaščen tranzit, kar se odraži v bolj prijetnem okolju za pešce in večjo predvidljivost za trgovine in gostinstvo.

Ključna lekcija

Majhna mesta lahko z digitalnim upravljanjem ZTL – od spletnih dovolilnic do kamer na prehodih – hkrati ohranijo dostop za prebivalce in oskrbo ter zaščitijo bivalno kakovost v peš središču.

Murten/Morat, Švica (pribl. 8.000 prebivalcev)

Murtenovo obzidano staro mestno jedro ima omejene površine za parkiranje, zato je občina namesto gradnje novih garaž uvedla digitalni parkirno-usmerjevalni sistem (PLS), ki v realnem času vodi obiskovalce do razpoložljivih parkirišč v širšem območju (Viehmarkt, Säulimarkt, Altstadt itd.). Sistem uporablja senzoriko in kamere za štetje zasedenosti ter prikaz na vpadnicah; v sami Altstadt so parkiranja kratkotrajna (npr. 15 min brezplačno, nato omejena časovna shema), za obrtnike pa obstajajo namenske kartice/dovolilnice. Rezultat je manj kroženja po ozkih ulicah, boljši obisk trgovin in muzejev ter manj pritiskov na samo jedro.

Ključna lekcija

Pametno vodenje parkiranja – usmerjanje na obrobna parkirišča, kratkotrajna pravila v jedru in posebne režime za oskrbo/obrnike – lahko bistveno izboljša dostopnost pešcone in podpora lokalni trgovini brez novih kapacitet.

Pontevedra, Španija (pribl. 80.000 prebivalcev)

Pontevedra v Španiji je izjemen primer oživitve brez avtomobilov. Leta 1999 so odstranili avtomobile iz zgodovinskega jedra, ki je takrat trpelo zaradi onesnaženosti, praznih ulic in izseljevanja prebivalcev. V več kot 20 letih se je mesto preoblikovalo v "skoraj povsem brezavtomobilski raj". Rezultati so izjemni: število voženj z avtomobili v središču se je zmanjšalo za 97 %, prometnih smrti ni bilo od leta 2011, ulice pa so postale izjemno varne in privlačne za družine. Namesto propada trgovine pešcona zdaj "utripa od trgovinske dejavnosti", praznih lokalov je malo. Nedavna gospodarska analiza je pokazala, da je Pontevedra med letoma 2016–2020 beležila višjo neto rast podjetij kot katero koli drugo mesto v regiji. Vodstvo občine je namerno preprečilo gradnjo novih nakupovalnih centrov na obrobju, da bi ohranil trgovino v centru. Posledično so lokalne trgovine uspevale s prilagajanjem pešcem namesto voznikom (študije kažejo, da trgovci pogosto precenjujejo delež strank, ki pridejo z avtomobilom). Pontevedra je zagotovila brezplačna parkirišča na obrobju in izboljšala peš povezave (kompaktno središče je mogoče prečkati v 30 minutah). Izboljšana kakovost življenja – čistejši zrak (emisije CO₂ so se zmanjšale za dve tretjini) in živahni javni prostori – je v mesto privabila tudi nove prebivalce in mlade družine.

Ključna lekcija

Pešcona lahko okrepi varnost, rast prebivalstva in gospodarsko vitalnost, če je izvedena kot del celovitega načrta (zagotovitev parkirišč, koncentracija trgovine v centru, dolgoročna politična zaveza).

Gent, Belgija (pribl. 250.000 prebivalcev)

Leta 2017 je Gent uvedel drzen "cirkulacijski načrt", ki je večini avtomobilov prepovedal dostop v središče, ter ustvaril veliko območje za pešce in kolesarje. Čeprav je ukrep povzročil nekaj polemik, so bili rezultati za gospodarstvo po dveh letih pozitivni. Leta 2019 je analiza pokazala, da se je ob izboljšani kakovosti zraka in večji uporabi javnega prevoza gostinski sektor razcvetel: število novih restavracij in hotelov se je povečalo za 20 %, število stečajev pa se je zmanjšalo za 7 %. Rast poslovanja v središču Genta je preseгла regionalno povprečje. Medtem ko so nekatere specializirane trgovine (odvisne od strank, ki prihajajo z avtom) še vedno imele težave – k čemur je prispevalo tudi spletno nakupovanje – je bila splošna gospodarska slika središča mesta boljša. Izkušnja Genta kaže, da lahko omejevanje avtomobilov izboljša kakovost bivanja na način, ki pritegne ljudi (domačini in obiskovalci se zadržujejo na trgih brez prometa, kar povečuje prihodke kavarn in restavracij). Pomembno pa je zagotoviti dostopnost (promocija centra kot destinacije, povezave z javnim prevozom, parkirišča).

Ključna lekcija

Tudi v večjem mestu lahko omejitev prometa sovpada z nadpovprečno rastjo poslovanja, zlasti v gostinskem sektorju, če se naslovi percepcija dostopnosti in se pridobi podporo skupnosti.

Ljubljana, Slovenija (pribl. 288.000 prebivalcev)

Glavno mesto Slovenije ponuja bližnji primer preoblikovanja prometno obremenjenega središča v živahno pešcono. Od leta 2007 je Ljubljana postopno pešconizirala več kot 10 hektarjev mestnega jedra. To je vključevalo prepoved avtomobilov na osrednjih točkah (Prešernov trg, okolica Tromostovja) in postopno širitev območij brez prometa, hkrati pa dodajanje kakovostnih javnih prostorov, kot so nabrežja in novi mostovi za pešce. Javnost je bila sprva previdna, danes pa načrt uživa do 95 % podporo v anketah. Okoljsko je bil projekt uspešen: emisije črnega ogljika (saj) so se zmanjšale za 70 %, raven hrupa je padla, delež poti z avtom se je zmanjšal z 60 % na 42 %, delež hoje pa se je skoraj podvojil na 35 %. Pomembno je, da je Ljubljana zagotovila alternative dostopa – na primer ob pešconizaciji Kongresnega trga je zgradila podzemno garažo s 720 parkirnimi mesti. Dostava je dovoljena v določenih jutranjih urah, majhno električno vozilo "Kavalir" pa nudi brezplačne prevoze v jedru. Estetske izboljšave in bogat program prireditev (od sejmov do festivalov) so mestno središče naredili privlačno tako za domačine kot za turiste.

Ključna lekcija

Pešcono je treba povezati s podporno infrastrukturo (parkirišča, privlačen dizajn, dogodki) in vztrajnim političnim vodstvom.

København, Danska (mestno območje pribl. 1,9 milijona)

Čeprav je glavno mesto, je primer Københavna pogosto citiran, ker je pionir koncepta peš ulic. Strøget, ki je bil v pešcono preurejen leta 1962, je bila ena prvih nakupovalnih ulic za pešce v Evropi. Sprva so se trgovci bali katastrofe, toda po poskusnem obdobju se je ulica izkazala za izjemno priljubljeno. Promet pešcev je narasel, trgovina pa se je razcvetela. Sčasoma je København pešcono postopoma širil, kar je ljudem omogočilo prilagoditev in postopno spremembo navad.

Ključna lekcija

Začeti je treba s pilotnimi projekti in postopnimi spremembami. Ko ljudje enkrat izkusijo prednosti, podpora raste, trgovina pa se pogosto okrepi.

Boulder, Kolorado, ZDA (pribl. 108.000 prebivalcev)

Pearl Street Mall dokazuje, kako lahko srednje veliko ameriško mesto obrne trend upadanja središča. V 70. letih, ob konkurenci novih nakupovalnih centrov na obrobju, je Boulder zaprl štiri mestne ulice za promet in ustvaril pešcono (odprto 1977). Danes je Pearl Street Mall kulturno srce mesta, polno lokalnih trgovin, restavracij, študentov Univerze v Koloradu in turistov, ter gostitelj številnih dogodkov. Mesto aktivno upravlja območje prek t.i. "Business Improvement Districta", spodbud za podjetja in načrtovanja prireditev.

Ključna lekcija

Pešcona lahko uspe, če je dobro vzdrževana, redno programirana in podprta s politikami ter infrastrukturo (parkiranje, dostop za dostavo).

Charlottesville, Virginija, ZDA (pribl. 47.000 prebivalcev)

Charlottesville Downtown Mall, ustvarjen leta 1976, je eden najuspešnejših ameriških primerov pešcone. Na osmih mestnih ulicah je več kot 120 trgovin in 30 restavracij. Mesto je zagotovilo dostopnost z garažami na obrobju in brezplačnim mestnim avtobusom, ki povezuje pešcono z univerzo. Poleg trgovine so dodali kulturne in zabavne vsebine (muzej, gledališča, glasbeni paviljon, javna umetnost).

Ključna lekcija

Razlogov za obisk ne sme predstavljati zgolj trgovina – potrebno je dodati kulturne, zabavne in gostinske vsebine.

Burlington, Vermont, ZDA (pribl. 42.000 prebivalcev)

Church Street Marketplace, odprt leta 1981, je postal osrednja točka skupnosti. Danes je "nagrajena pešcona ... dom več kot 100 trgovin in restavracij, z dogodki skozi vse leto". Uspeh je prinesla uravnotežena ponudba lokalnih in nacionalnih trgovcev, dobra organizacija (upravljanje preko posebne komisije) in skrb za praktične vidike (dostava, urejenost).

Ključna lekcija

Tudi manjša mesta lahko ustvarijo uspešno pešcono, če skrbijo za detajle, jo aktivno promovirajo in ohranjajo živo.

Ti primeri, kljub temu, da so si mesta po strukturi drugačna, dokazujejo, da je oživitev pešcone mogoča – in lahko prinese uspešne rezultate – če se je le lotimo celovito. Skupni imenovalci so: vlaganje v program prireditev in kulturno ponudbo ter vsakodnevno dogajanje, zagotavljanje dostopnosti (parkiranje, javni prevoz, logistika dostave), urejen in privlačen javni prostor, podpora lokalnim podjetjem ter dosledno politično vodstvo.

SWOT analiza oživljanja mestnega jedra

Novo mesto je v letih 2017–2019 temeljito prenovilo Glavni trg in staro mestno jedro ter ga preoblikovalo v cono za pešce. Župan Gregor Macedoni je ob odprtju poudaril zgodovinski pomen te prenove za razvoj mesta, saj naj bi prenovljeni Glavni trg kot največji srednjeveški trg v Sloveniji postal osrednji prostor druženja prebivalcev, zdaj ko je zaprt za promet. Mestna občina Novo mesto z različnimi ukrepi aktivno spodbuja oživitev območja – od urejene infrastrukture do posebnih spodbud za obiskovalce in podjetnike. Spodnja SWOT analiza (Prednosti, Slabosti, Priložnosti, Nevarnosti) podaja pregled ključnih prednosti in izzivov oživljanja mestnega jedra po vzpostavitvi peš cone, pri čemer upošteva obstoječe občinske pobude, fizične in zgodovinske danosti, aktualne izzive ter izkušnje primerljivih mest. Namen analize je strateško usmeriti nadaljnje aktivnosti za trajnostno in uspešno revitalizacijo Glavnega trga in okolice.

Prednosti (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)	Priložnosti (Opportunities)	Nevarnosti (Threats)
<p>Prenovljeno zgodovinsko jedro: Mestno jedro Novega mesta odlikuje največji srednjeveški trg v Sloveniji, ki je po prenovi postal urejen, privlačen javni prostor za pešce. Zgodovinska arhitektura in kulturna dediščina ustvarjata edinstveno okolje s posebnim značajem.</p>	<p>Majhno število dnevnik uporabnikov: Staro mestno jedro ima nizko gostoto prebivalcev, poleg tega pa v centru ni klasičnih študentskih ustanov ali množičnega turističnega toka. Posledično je dnevni obisk (stalnih prebivalcev, študentov, turistov) razmeroma nizek, kar omejuje bazen strank za tamkajšnje lokale in trgovine.</p>	<p>Nadgradnja turistične in študentske ponudbe: V mestnem jedru se odpirajo priložnosti za nove vsebine, ki bi pritegnile več obiskovalcev in mladih. Na bližino reke Krke se lahko naveže razvoj rekreacijskih dejavnosti (npr. urejene nabrežne promenade, vodni športi) ter širitev kulturno-turističnih programov (npr. muzejske zbirke, tematske poti), kar bi okrepilo privlačnost mestnega jedra skozi vse leto. Prav tako je priložnost v povečanju stanovanj v jedru – občina že ureja dodatna stanovanja za mlade družine, kar ob nadaljnjem spodbujanju lahko poveča število prebivalcev v centru in s tem živahnost območja.</p>	<p>Konkurenčna nakupovalna središča in splet: Večja nakupovalna centra (npr. Supernova Novo mesto in Bršljin) z daljšim obratovalnim časom in široko ponudbo znanih blagovnih znamk privabljajo lokalne kupce izven mestnega jedra. Hkrati vse večja uporaba spletnega nakupovanja zmanjšuje potrebo po obisku fizičnih trgovin. Ti trendi lahko odvrtačo obisk in nakupe v mestnem središču, kar ogroža obstoj tamkajšnjih trgovin in storitev.</p>
<p>Edinstvena lega in ambient: Glavni trg in okolica ležijo na slikoviti lokaciji ob reki Krki, s</p>	<p>Časovna neusklajenost ponudbe in dogodkov: Pogosto se prireditve in družabni dogodki v</p>	<p>Učenje iz uspešnih praks drugih mest: Novo mesto lahko črpa navdih iz pozitivnih izkušenj mest,</p>	<p>Vztrajanje nizke aktivnosti v središču: Kljub izvedenim ukrepom obstaja</p>

Prednosti (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)	Priložnosti (Opportunities)	Nevarnosti (Threats)
<p>čimer mestno jedro izkorišča prednost mesta ob vodi. Novi peš mostovi (Julijinana in Štukljeva brv) ter prenovljeni Kandijski most izboljšujejo povezave pešcev in kolesarjev čez reko, kar povečuje dostopnost centra. Preplet zgodovinskega ambienta in bližine narave je pomemben adut pri privabljanju tako domačinov kot turistov.</p>	<p>mestnem jedru odvijajo v času, ko so številne trgovine ali storitve zaprte (npr. večeri, vikendi), zato obiskovalci prireditvev ne prispevajo v celoti k poslovnemu prometu lokalov. Hkrati imajo mnoge manjše trgovine omejen delovni čas (nekateri lokali zapirajo že popoldne, ob sobotah popoldne ali ob nedeljah), kar zmanjša ujemanje med živahnostjo dogodkov in komercialno aktivnostjo. Ta neuskkljenost pomeni izkoriščanje potenciala prireditvev za gospodarstvo mestnega jedra pod pričakovanji.</p>	<p>ki so uspešno oživila svoja središča s peščono. Tuje prakse ponujajo priložnost, da Novo mesto prevzame učinkovite ideje (npr. kakovostno urbano opremo, program za ulično animacijo, usklajevanje prometnih politik) in se izogne napakam pri nadaljnjem razvoju pešcone.</p>	<p>tveganje, da mestno jedro ne doseže kritične mase obiskovalcev in ponudbe za samozadostno oživitev. Če mladi podjetniki ne bodo vzdržali ali če se novi prebivalci ne priselijo v center, se lahko prazni poslovni prostori ohranijo ali ponovno pojavijo. Dolgotrajno nenaseljeno in gospodarsko šibko mestno jedro bi lahko vodilo v začarani krog upada atraktivnosti.</p>
<p>Aktivne občinske pobude: Mestna občina Novo mesto je v podporo oživitvi jedra uvedla več spodbud. Med drugim brezplačni električni minibus "Leon" obiskovalcem omogoča enostaven prevoz po širšem centru, uveden je režim prve ure brezplačnega parkiranja na parkiriščih v bližini prenovljenega jedra, s čimer se olajša dostop za opravke. Občina prav tako z razpisom sofinancira najemnine poslovnih prostorov v starem mestnem jedru, da privabi podjetnike z ustrežno dejavnostjo in zmanjša stroške v začetnem obdobju.</p>	<p>Omejena ponudba in ugled trgovinskega spleta: Ponudba trgovin v mestnem središču je omejena – manjkajo nekatere trgovine z znanimi blagovnimi znamkami in pestrejša izbira, ki bi pritegnila mlajšo populacijo (kar izpostavljajo tudi prebivalci; zaželen je prihod trgovin kot Zara, H&M ali drogerije Müller). Nekateri tradicionalni obrtniki in storitve so izginili, nova podjetja pa se ne ali zelo zadržano odločajo za lokacijo v centru kljub subvencijam. To vodi v percepcijo, da se v mestu ne dobi "vse na enem mestu", kar spodbuja ljudi, da nakupujejo raje v večjih centrih ali na spletu.</p>	<p>Krepitev mestnega marketinga in partnerstev: Obstaja priložnost za vzpostavitev organiziranega mestnega marketinga za staro jedro – usklajeno upravljanje dogodkov, promocije in podpornih storitev (mestni menedžer, povezovanje ponudnikov, vključitev v platformo Sitium). Povečano sodelovanje deležnikov bi lahko rodilo nove skupne projekte (npr. podaljšan odpiralni čas trgovin ob posebnih prireditvah, tematski sejmi, študentske ugodnosti v mestnem jedru). Prav tako lahko digitalna promocija okrepi prepoznavnost prenovljenega jedra in poudari njegove prednosti v primerjavi z obrobjem.</p>	<p>Možen odpor deležnikov in nepredvideni zunanji dejavniki: Nekateri deležniki bi lahko še vedno nasprotovali novim spremembam – npr. domačini, navajeni dostopa z avtomobilom, ali starejši prebivalci, ki jih vzpostavljena pešcona moti zaradi oteženega dostopa z vozili. Tudi najemniki lokalov utegnejo nasprotovati prilagoditvam delovnega časa ali programov. Poleg tega predstavljajo grožnja nepredvidljivi dogodki, kot so gospodarska kriza ali pandemije, ki lahko zmanjšajo obisk (turistov in domačih obiskovalcev) ter otežijo izvedbo prireditvev.</p>

Smernice upravljanja mestnega jedra Novega mesta

Upravljanje mestnega jedra Novega mesta zahteva večplastni pristop. Spodaj opredeljujemo cilje in relevantne ukrepe. Predlagani kratkoročni ukrepi bi lahko vplivali na hitro aktivacijo prostora in prilagoditev trenutnih praks, srednjeročne pobude bi prinesle uvedbo novih privlačnosti in izboljšav ter dolgoročni načrti za strukturne spremembe, ki bodo zagotavljale trajno živahnost. Temelj vsem tem ukrepom je vključevanje deležnikov in prilagodljivo upravljanje. Nosilec vseh ukrepov je Mestna občina Novo mesto s sodelovanjem z relevantnimi občinskimi javnimi zavodi.

CILJ 1: Aktivno delovanje mreže deležnikov upravljanja

Vzpostaviti tesno povezano mrežo ključnih deležnikov (občina in javni zavodi, krajevna skupnost, podjetniki, kulturne ustanove, prebivalci), ki bo usklajeno delovala pri upravljanju mestnega jedra, sprejemala odločitve in izvajala aktivnosti z jasnim ciljem povečanja udobnosti bivanja, privlačnosti in obiska. Jasna pot komunikacije bo pomembno pripomogla k zmanjšanju nesoglasij, ki naravno nastanejo ob vsakodnevnem delovanju v mestnem jedru.

Ukrep 1: Krepitev funkcije mestnega managerja

Mestni manager Mestne občine Novo mesto bo osrednji koordinator aktivnosti upravljanja mestnega jedra. Skrbel bo za koordinacijo projektov in promocije, usklajevanje različnih interesov, usmerjanje organizacije dogodkov in reševanje izzivov pri upravljanju mestnega jedra.

Ukrep 2: Vzpostavitev jasne sheme odgovornosti vpletenih v proces upravljanja mestnega jedra

Opredeliti in vzpostaviti jasno organizacijsko strukturo na strani občine in javnih zavodov za izvajanje s pooblastili in nalogami. Oblika bo omogočala učinkovito načrtovanje, spremljanje in izvajanje ukrepov za upravljanje jedra ter iskanje sinergij med resursi na širši občinski ravni.

Ukrep 3: Vzpostavitev učinkovitega protokola za koordinacijo dogajanja v mestnem jedru in usklajevanje odpiralnih časov

Z deležniki ustvariti učinkovit protokol, ki omogoča pravočasno usklajevanje dogodkov, ki se ne prekrivajo vendar dopolnjujejo, hkrati pa s pravočasnim informiranjem spodbujati lastnike trgovin in gostinskih lokalov, da prilagodijo delovni čas ob ključnih prireditvah in tako izkoristijo povečan obisk ter izboljšajo ponudbo za obiskovalce.

Ukrep 4: Ohranjanje politične volje in vizije

Dosledno podpirati politiko oživitve mestnega jedra skozi več mandatov. Postaviti merljive cilje in javno poročati o napredku.

Ukrep 5: Vzpostavitev sistema spremljanja obiska in zadovoljstva

Vzpostavi se sistem rednega spremljanja podatkov o dogajanju v mestnem jedru: avtomatsko štetje pešcev na relevantni lokaciji, občasne ankete med obiskovalci in lokalnimi podjetniki (najmanj enkrat letno celovit zajem mnenja – glej Priloga B) ter na spletni platformi za povratne informacije v sklopu spletnega mesta za predstavitev dogajanja in aktivnosti. Ti podatki bodo mestnemu menedžerju in deležnikom pomagali meriti učinke upravljanja in sproti prilagajati aktivnosti.

Kazalniki uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Število neusklajenih dogodkov v Novem mestu	5	3	0	0	0
Obisk mestnega jedra na tedenski ravni (večkrat na teden in dnevno) ⁸	30 %	35%	40 %	45 %	50 %
Število obiskovalcev dogodkov in aktivnosti	100.000	120.000	150.000	200.000	210.000

CILJ 2: Dopolnitev ambientalnih in uporabnih elementov v mestnem jedru

Izboljšati prijetnost in uporabnost mestnega jedra z dodajanjem elementov, ki spodbujajo zadrževanje, druženje in občutek živosti ter privlačnosti za različne skupine obiskovalcev.

Ukrep 6: Dodajanje naravne sence na primernih mestih v mestnem jedru

Zasaditev dreves (v velikih loncih) ali vzpostavitev pergol z vzpenjalkami na točkah, kjer obiskovalci potrebujejo zaščito pred soncem, bo izboljšala udobje in spodbudila daljše zadrževanje na prostem.

Ukrep 7: Priprava in izvajanje načrta enotne okrasitve mestnega jedra

Vzpostaviti enotno vizualno podobo jedra z nameščanjem dekoracije (cvetlični aranžmaji, praznična osvetlitev, tematski elementi, foto točke), ki bo ustvarjala prepoznaven, uporaben in privlačen ambient skozi vse leto.

⁸ Rezultati pridobljeni z anketo.

Ukrep 8: Vzpostavitev (odstranljivega) otroškega igrišča in dodatnih klopic na Glavnem trgu

Postavitev manjšega igrišča⁹ in dodatnih sedišč pod naravno senco pri »valovih« bo privabila družine in ustvarila prijaznejši prostor, kjer otroci lahko varno uživajo, starši pa se zadržujejo v bližini lokalov.

Ukrep 9: Vzpostavitev mirnega kotička za počitek in branje

Urediti prijeten, zelen in umirjen kotiček pod kavarno Kralj Matjaž pri Müllerju, opremljen z udobnimi lesenimi stoli oziroma ležalniki, senčenjem in majhno knjižno omarico za izmenjavo knjig. Namenjen bo sprostitvi, branju in mirnemu druženju, kar bo obogatilo doživetje obiskovalcev ter podaljšalo njihov čas zadrževanja v centru.

Kazalnik uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Dobro ali zelo dobro počutje ob obisku mestnega jedra ⁶	50 %	60 %	70 %	75 %	80 %

CILJ 3: Sistem rednega vzdrževanje in skrb za izgled in uporabnost mestnega jedra

Vzpostaviti učinkovit sistem rednega vzdrževanja in poenotenega urejanja mestnega jedra, ki zagotavlja estetsko privlačnost, varnost in funkcionalnost prostora skozi vse leto.

Ukrep 10: Nadgraditev sistema vzdrževanja mestnega jedra in redno izvajanje aktivnosti

Nadgraditev sistema rednega čiščenja, manjših popravil in nadzora nad urejenostjo. Ob tem se pripravi tudi načrt rednega vzdrževanja zelenja in dreves v mestnem jedru. Aktivnosti bodo zagotavljale, da jedro ostaja varno, čisto in privlačno za obiskovalce in prebivalce.

Ukrep 11: Poenotenje opreme in označb v mestnem jedru

Poskrbeti za enotno urbano opremo (klopi, koši, stojala za kolesa) in usklajene označbe, ki bodo prispevale k urejenemu videzu in jasni navigaciji po centru.

Ukrep 12: Priprava in izvedba usmerjevalnih tabel za peš in kolesarski promet proti centru mesta

Vzpostaviti jasne in estetsko oblikovane usmerjevalne table za pešce in kolesarje iz vseh parkirišč in vpadnic proti mestnemu jedru (npr. »Vse poti vodijo v mesto« in oznaka, koliko

⁹ Primeri produktov: <https://kaboom.org/play-everywhere/gallery/>; <https://bijoubuild.com/collections/bijou-kits>; <https://pwap.com/playgrounds> itd.

minut peš oziroma s kolesom do centra, dopolnjeno z informacijami za uporabo Leona – glej ukrep 14), kar bo olajšalo dostop in spodbudilo trajnostne oblike prihoda.

Ukrep 13: Povečati število parkirnih mest za stanovalce in obiskovalce

Občina pripravi in izvaja program spodbujanja izvedbe lastniških parkirnih mest za lastnike nepremičnin v mestnem jedru ter prioritetno izvaja postopke za pridobitev dovoljenj in dokumentacije za izvedbe. Hkrati izdela temeljito analizo razpoložljivih možnosti za parkiranje v samem mestnem jedru ter na obrobju in sprejme dolgoročne racionalne odločitve o postopnih vlaganjih v infrastrukturo mirujočega prometa (parkirna hiša pri Loki, parkirna hiša Pod Kapitljem itd.).

Ukrep 14: Nadgradnja mestnega prevoza "Leon"

Optimira se obstoječi sistem brezplačnega mestnega prevoza po temeljiti analizi uporabe in rednem dialogu z vozniki in uporabniki. Vsaj pilotno se podaljša obratovalni čas v večerne ure in na nedelje, da bodo obiskovalci lahko tudi ob teh terminih prišli do parkirišč ali domov. Dodatno se uvede možnost prevoza na klic preko mobilne aplikacije Sitium. Hkrati se na vstopnih točkah v mesto (parkirišča, avtobusna postaja) namestijo večje table "Pokliči LEONA za prevoz" z enostavnimi navodili. Ta storitev je posebej koristna za starejše in gibalno ovirane, ki želijo v mestno jedro.

Kazalnika uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Ocena urejenosti mestnega jedra (dobro in zelo dobro) ⁶	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %
Povprečno število potnikov Leona dnevno	30	50	60	70	80

CILJ 4: Ciljna obogatitev programa v določenih delih leta ter bogatenje prizorišč in aktivnosti po načelu »nekaj za vsakega«

Obogatiti program in prizorišča v mestnem jedru z smotrnimi investicijskimi vložki ter raznolikimi vsebinami skozi leto, ki privabijo različne ciljne skupine. Ponudba naj bo zanimiva tako za domačine kot za obiskovalce in naj zagotavlja aktivno dogajanje skozi vse leto.

Ukrep 15: Sezonski tematski dogodki

Organizirati spomladanske, poletne, jesenske in zimske tematske prireditve (npr. spomladanska kulinarčna tržnica, poletni koncertni večeri, jesenski sejem domačih izdelkov, obeleževanje različnih svetovnih dni idp.) na relevantne dneve, ob katerih se drugače ne bi nič dogajalo.

Ukrep 16: Tedenski mikro dogodki

Vzpostaviti program manjših dogodkov (npr. petkovi akustični večeri, sredine otroške ustvarjalnice, četrtkovi kulinarčni kotički) za redno dogajanje v centru s ciljem zagotavljanja gotovost dogajanja v mestnem jedru.

Ukrep 17: Aktivnosti za različne starostne skupine

Priprava aktivnosti, ki vključujejo vse generacije – od otroških delavnic, mladinskih športnih izzivov, do večerov za odrasle in umirjenih družabnih srečanj za starejše. Povezovanje z aktivnimi društvi in organizacijami, bi lahko obrodilo sadove povečanja obiska in izboljšanja počutja obiskovalcev mestnega jedra. Vzpostavitev stalnih »dnevov« za povečanje občutka gotovosti dogajanja v mestnem jedru (npr. dolga sreda je dan za malico v centru, petek je dan za tržnico, sobota dopoldan je dan za pravljice in Novomeško tržnico, nedelja pa dan za tortico v mestu – seveda je ob teh dnevih prisotna tudi druga ponudba, vendar za potrebe zadovoljitve različnih interesov, pa marketinško izpostavljamo posamezne dneve).

Ukrep 18: Organizacija kvartalnega sejma ponovne uporabe in »bolšjaka«

Četrletno organizirati sejem ponovne uporabe in boljši sejem na Glavnem trgu. Dogodek omogoča prodajo in izmenjavo rabljenih predmetov, starin, knjig in unikatnih izdelkov. Namenjen je spodbujanju krožnega gospodarstva, privabljanju različnih obiskovalcev ter oživiljanju mestnega jedra z dodatno prireditvijo.

Ukrep 19: Vzpostavitev mestne promenade z obdobjnim tematskim oplemenitenjem poti

Preimenovali znano krožno pot (Glavni trg – Rozmanova ulica – Novi trg – Na Loko – Župančičevo sprehajališče – Pugljeva ulica) v Mestno promenado in jo redno obogatiti z različnimi tematskimi vsebinami: umetniškimi instalacijami, formo vivo, razstavami in interaktivnimi postavitvami. Promenada lahko vključuje tudi "glasovalne škatle" (glasovanje z žetoni, ki se jih dobi ob udejstvovanju v mestnem jedru) z anketnimi vprašanji, kjer sprehajalci podajo svoje mnenje, kar povečuje vključenost skupnosti in ustvarja dinamičen prostor.

Ukrep 20: Razvoj različnih prizorišč v mestnem jedru

Potencial mestnega jedra je možno ob bodočih vlaganjih v manjše trge ter dvig kakovosti skritih kotičkov mestnega jedra močno povečati. Razvoj Muzejskih vrtov, programska bogatitev Novomeške tržnice, pridobitev prostorov s prenovo Narodnega doma, zaključek projekta mestnega jedra s prenovo Prešernovega trga, trga pri Sokolski ulici, dokončanje Knjižnice Mirana Jarca, ureditev ŠRC Loka ter celovita ureditev Novega trga bo prinesla tako kakovost prostorov kot dodatne kapacitete za nadgradnjo in razvoj aktivnosti, dogodkov in dogajanja v mestnem jedru, kar bo odprlo prostor za pospešeno regionalno in nacionalno (ter mednarodno) promocijo dogajanja v mestnem jedru.

Kazalnik uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Obisk mestnega jedra na tedenski ravni (večkrat na teden in dnevno) ⁶	30 %	35%	40 %	45 %	50 %

CILJ 5: Spodbujanje podjetniške aktivnosti in krepitve ponudbe v mestnem jedru

Krepiti podjetništvo v mestnem jedru z ustvarjanjem pogojev, ki podpirajo razvoj novih storitev, trgovin in izkušenj, ki dopolnjujejo obstoječo ponudbo in privabljajo obiskovalce.

Ukrep 21: Podjetniške spodbude in subvencije

Nadaljevanje in razširitev programa subvencij najemnin ter finančnih spodbud za nova podjetja v mestnem jedru, z osredotočenostjo na manjkajoče storitve ter podaljšanje obratovalnih časov.

Ukrep 22: Program "pop-up" trgovin in lokalov

Z ugodnimi dogovori z lastniki nepremičnin, koordinirati kratkoročne najeme praznih lokalov za testiranje novih poslovnih idej (butiki, sezonske trgovine, inovativne storitve) in ponudbe od drugod.

Ukrep 23: Oblikovati in vzdrževati podporni podjetniški okvir

Vzpostaviti kontaktno podporno točko za mestne startupe, lokalne ustvarjalce in obstoječe podjetnike. Spodbujati nastanek in delovanje mestne podjetniške iniciative za skupinsko usklajevanje poslovanja podjetnikov (menjava blaga in storitev, izobraževalne delavnice, razvojne iniciative ipd.) in izvedbo promocijskih aktivnosti.

Ukrep 24: Izboljšanje raznolikosti kakovostne ponudbe v mestnem jedru

Intenzivirati prizadevanja za koordinacijo zapolnjevanja praznih poslovnih prostorov v mestnem jedru. Izvesti pozive za sezonsko prodajo izdelkov in morebitna zagotovitev montažnega prodajnega prostora (npr. koruza, kostanj ipd.).

Ukrep 25: Privabljanje novih javnih vsebin v mestno jedro

Prioritetno nuditi podporo pri vzpostavitvi prostorov za delovanje različnih javnih organizacij v mestnem jedru (npr. Univerza v Novem mestu ipd.).

Kazalnik uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Gibanje rasti delujočih podjetij oz. poslovnih enot v mestnem jedru (prirast na leto)	+ 5 %	+ 10 %	+ 10 %	+ 5 %	+ 2 %

CILJ 6: Povečanje stanovanjskega fonda z dvigom privlačnosti bivanja v mestnem jedru ter povečanje števila prebivalcev in začasno prijavljenih v mestnem jedru

Ukrep 26: Spodbujanje prenov stavb ob vzpostavitvi novih stanovanjskih enot

Za oživitev stanovanjskega vidika centra občina pripravi poseben program spodbud za lastnike nepremičnin v mestnem jedru. To vključuje sofinanciranje ali ugodna posojila za obnovo izpraznjenih ali slabo izkoriščenih nadstropij nad trgovinami v kakovostna stanovanja, namenjena zlasti mladim družinam, strokovnjakom, študentom in kulturnikom. Občina lahko ponudi tudi svetovanje pri prenovi s strani mestnih urbanistov oziroma vavčerje za izdelavo projektne dokumentacije. Preuči se tudi možnost kolektivnega pridobivanja kulturno varstvenih mnenj ob prenovah. Več prebivalcev v jedru bo povečalo vsakodnevno povpraševanje po storitvah in dvignilo občutek varnosti.

Ukrep 27: Podpora vzpostavljanju umetniških rezidenc v mestnem jedru

Sistemske podpirati vzpostavljanje umetniških rezidenc v mestnem jedru, kar bo omogočalo bivanje in ustvarjanje domačih ter tujih umetnikov. Program podprtih rezidenc mora biti povezan z javnim programom: odprtimi ateljeji, delavnicami za prebivalce, razstavami in performansi. S tem bo mestno jedro dobilo stalen vir svežih vsebin, več kulturnega dogajanja in povečano prepoznavnost na širšem kulturnem zemljevidu.

Kazalnik uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Število stalno prijavljenih v mestnem jedru	500	600	650	700	720

CILJ 7: Izboljšanje turistične ponudbe mestnega jedra

Okrepiti in nadgraditi turistično ponudbo mestnega jedra z izboljšanjem informiranosti, dostopa do vsebin in oblikovanjem atraktivnih produktov, ki povečujejo zanimanje obiskovalcev. Namen cilja je podaljšati zadrževanje turistov v mestnem jedru, povečati njihovo zadovoljstvo in ustvariti večji gospodarski učinek za lokalne ponudnike.

Ukrep 28: Izvedba pilotnega podaljšanja obratovalnega časa TIC in prilagoditve glede na potrebe

Testno podaljšati obratovalni čas Turistično-informacijskega centra (TIC) v času turistične sezone ter ob večjih prireditvah. Na osnovi odziva obiskovalcev in podatkov o obisku prilagoditi urnik tako, da bo TIC optimalno dostopen in uporaben za turiste.

Ukrep 29: Izvedba dvojezičnih informacijskih tabel po mestnem jedru s povezavami na visitnovomesto.si

Namestiti dvojezične (SLO/ENG) informacijske table na ključnih točkah mestnega jedra, ki obiskovalcem omogočajo orientacijo in dostop do več informacij preko QR kod vezanih na spletno stran visitnovomesto.si.

Ukrep 30: Oblikovanje novih tematskih produktov za turistični obisk mestnega jedra

Razviti tematske produkte, kot so tematske poti (kulturna dediščina, naravna dediščina), gastronomska doživetja in interaktivne izkušnje ("Experience like the locals"), ki povezujejo lokalne ponudnike in bogatijo obisk mestnega jedra.

Ukrep 31: Izvedba programa turističnih ugodnosti s zbirko ugodnosti za turistični obisk znotraj MONM (integracija s sistemom SITIUM)

Vzpostaviti zbirko ugodnosti, vezano na aplikacijo SITIUM, ki ponuja popuste, posebne ponudbe in doživetja ob turističnem obisku mestnega jedra ter spodbuja kroženje obiskovalcev med različnimi ponudniki.

Ukrep 32: Vzpostavitev stalne razstave Novo mesto skozi čas v povezavi z digitalno predstavitevijo muzeja na prostem v mestnem jedru

Vzpostaviti stalno (delno) razstavo o zgodovini Novega mesta na eni od vidnih lokacij mestnega jedra, dopolnjeno z digitalnimi točkami in vsebinami, ki tvorijo muzej na prostem ter turiste spodbujajo k raziskovanju mesta.

Kazalnika uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Število tujih turistov v TIC	32000	35000	36000	37000	40000
Število domačih turistov v TIC	8000	9000	10000	11000	12000

CILJ 8: Vzpostavitev poenotenega marketinga ter promocijskega komuniciranja aktivnosti in ponudbe mestnega jedra

Vzpostaviti enoten sistem trženja in komuniciranja, ki bo promoviral dogajanje, ponudbo in prednosti mestnega jedra na usklajen in prepoznaven način.

Ukrep 33: Enotna vizualna identiteta mestnega jedra

Razviti celotno grafično podobo za promocijo mestnega jedra (logotip, barve, slog komunikacije) za uporabo v vseh materialih.

Ukrep 34: Skupna spletna platforma in koledar dogodkov

Vzpostaviti spletno stran (www.gremvmesto.si) in družbena omrežja z enotnim koledarjem dogodkov, seznamom ponudnikov in novostmi.

Ukrep 35: Redne promocijske kampanje

Izvajati sezonske promocijske kampanje (poletje v mestu, jesen na trgu, praznično Novo mesto) z usklajeno vsebino in kanali (plakati, radio, socialna omrežja).

Ukrep 36: Ciljni marketing s postopnim širjenjem dosega promocije

Ciljano širiti marketinške aktivnosti: najprej lokalno (MONM z okoliškimi občinami), nato regionalno, nacionalno in mednarodno, v relevantnih obsegih in preko smotrnih kanalov.

Kazalnik uspešnosti

	2026	2027	2028	2029	2030
Število obiskovalcev dogodkov	100.000	120.000	150.000	200.000	210.000

Priloge

Priloga A: Priporočila za revitalizacijo starega mestnega jedra Novega mesta

Dne 14. 3. 2025 je bila ustanovljena Delovna skupina za oživljanje mestnega jedra Novega mesta. Delovna skupina je bila ustanovljena, ker že dalj časa spremljamo praznjenje mestnega jedra, v zadnjem obdobju pa se je zaprlo še nekaj lokalov. Kljub prenovljenemu mestnemu jedru v letu 2019 in subvencijam Mestne občine Novo mesto za spodbujanje podjetništva, obnove fasad, organizacije dogodkov in razvoja drugih vsebin pa se stanje v zadnjem obdobju ne izboljšuje.

S problemom praznjenja prostorov v (starih) mestnih jedrih in upadanja števila prebivalcev se soočajo številna mesta. Razlogi za to so različni, vendar vse povezujejo vseprisotni trendi, kot so: spremenjene nakupovalne navade (nakupovalna središča,¹⁰ spletna prodaja ...), zapiranje mestnih jeter za motorni promet, razvoj digitalnih družbenih omrežij in posledično upad socialnih stikov predvsem pri mladih ...

Prav tako se številna mesta neuspešno spopadajo s to problematiko, številna pa so bila pri revitalizaciji mestnih središč uspešna. Za slednje je značilno, da so se revitalizacije mestnih središč lotila sistematično, dolgoročno in ob pomoči strokovnjakov za to področje. Za reševanje te problematike tudi ni splošnih rešitev, ampak vsako mesto zahteva edinstven pristop in edinstvene ukrepe.

V nadaljevanju predstavljamo nekatere konkretne ukrepe za reševanje aktualnih problemov in pristop, kako se tega lotiti sistematično.

Ukrepe, ki jih predlagamo, lahko razdelimo na dva pristopa, ki se sicer povezujeta in lahko potekata sočasno:

1. **Dolgoročni ukrepi** – ki temeljijo na sistemskih postopkih, ki se izvajajo ob strokovni (zunanji) podpori.
2. **Interventni ukrepi** – ki temeljijo na identifikaciji problemov, ki otežujejo izvajanje obstoječih dejavnosti in aktivnosti v mestnem jedru.

Temeljna izhodišča delovne skupine za uspešno reševanje problematike so:

- **Strateška usmeritev občine** – Razvoj in upravljanje mestnega jedra je strateška usmeritve Mestne občine Novo mesto.
- **Zagotovljena finančna sredstva** – Ali se zagotovi proračunska postavka ali se drugače zagotovo namenska sredstva za oživljanje mestnega jedra.
- **Kadrovska podpora** – v okviru občinske uprave Mestne občine Novo mesto se določi osebo, ki bo koordinirala in spremljala izvajanje ukrepov.

¹⁰ »Pri primerjavi gostote trgovskih središč na prebivalca med večjimi mesti v Sloveniji ugotovimo, da je zmagovalec Novo mesto. Vsak prebivalec Novega mesta ima na razpolago skoraj 3,5 kvadratnega metra trgovskega središča. V Novem mestu je skoraj trikrat večja površina trgovskega središča na prebivalca od povprečja Slovenije, kjer ima vsak državljan na razpolago dober kvadratni meter trgovskega središča.« Žlogar, Marjan (2017): Poplave trgovskih središč, kje v Sloveniji jih je največ? Portal Siol net. Elektronski vir: <https://siol.net/novice/posel-danes/poplava-trgovskih-sredisc-kje-v-sloveniji-jih-je-najvec-435517> (31. 8. 2025).

DOLGOROČNI UKREPI ZA REVITALIZACIJO MESTNEGA JEDRA NOVEGA MESTA

Dolgoročno ukrepanje pri revitalizaciji mestnega jedra predvideva, vsaj v prvem obdobju, sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki s področja prostorskega načrtovanja in razvoja prostora. Revitalizacija prostora je namreč kompleksen in dolgoročen proces, ki zahteva specifične kompetence, poteka po ustaljenih in preverjenih postopkih in se na koncu rezultira v rešitvah in ukrepih, specifičnih za posamezen prostor.

V prvih fazah je potrebna natančna **analiza stanja** – analiza uporabnikov in potencialnih uporabnikov (obiskovalci, prebivalci, turisti, zaposleni ...), **analiza mobilnosti** (pešci, kolesarji, osebna vozila, javni prevoz, parkiranje ...), **analiza parametrov za razvoj poslovnih dejavnosti** (poslovni prostori, poslovanje, zaposlitve ...).

Dolgoročno ukrepanje pa predvideva tudi **vklučevanje javnosti**. Razvoj in prihodnost tako pomembnega javnega prostora, kot je tudi novomeško mestno jedro, mora vključevati tudi potrebe, želje in vizijo javnosti, v prvi vrsti prebivalcev in pa tudi drugih javnosti, kot so zaposleni, lastniki prostorov, turisti in drugi uporabnik. V tej fazi se izvaja pridobivanje informacij prek anket, intervjujev, fokusnih skupin itd. Prek vključevanja javnosti se posredno izvaja tudi širše ozaveščanje prebivalcev o splošni problematiki revitalizacije mestnih jeder, s tem tudi odgovornost vseh do nadaljnje usode mestnega jedra Novega mesta.

Rezultat mora biti s širšim konsenzom **sprejeta strategija za oživljanje mestnega jedra**, ki vključuje ključne smernice, krovne ukrepe, način delovanja in kazalnike uspešnosti.

INTERVENTNO UKREPANJE ZA REVITALIZACIJO MESTNEGA JEDRA

V tem sklopu je delovna skupina pripravila nabor ukrepov, ki bodo omogočili boljše delovanje dejavnosti in aktivnosti v mestnem jedru, ki že potekajo. Do izhodišč za te ukrepe smo prišli na podlagi lastnih opažanj, pogovorov s ključnimi deležniki, pregledom dobrih in primerljiv praks in sekundarnih analiz.

Interventne ukrepe za oživljanje mestnega jedra smo razdelili na naslednja področja:

1. **Promet** – vključuje mobilnost oseb in stvari ter tudi mirujoči promet
2. **Prostor** – vključuje arhitekturne in prostorske pogoje
3. **Podpora izvedbi dogodkov** – vključuje tehnične in formalne pogoje za izvajanje dogodkov
4. **Turizem** – vključuje vse dejavnike, ki vplivajo na izvajanje in razvoj te, za delovanje mestnega jedra, zelo pomembne gospodarske dejavnosti
5. **Podpora dejavnostim** – vključuje dejavnosti Mestne občine Novo mesto pri podpori izvajanju različnih dejavnosti v mestnem jedru
6. **Upravljanje mestnega jedra** – vključuje upravljanje mestnega jedra s strani Mestne občine Novo mesto – aktivno vključenost pri razvoju strategije razvoja in skrb za realizacijo strategije in implementacijo ukrepov, ki podpirajo strategijo
7. **Prebivalci** – predvideva aktivno vključevanje prebivalcev mestnega jedra in širše okolice v upravljanje mestnega jedra in njegov razvoj

1. PROMET

○ Mirujoči promet:

- Pospešeno iskanje rešitev za povečanje parkirnih mest v bližini starega mestnega jedra (parkirna hiša pod Kapitljem, ureditve parkirišča v Kandiji).
- Od 17:00 naprej **brezplačno parkiranje** v mestnem jedru.
- Določena parkirna mesta v določenem časovnem obdobju **namenjena samo prebivalcem** (npr. pod Kapitljem, na območju Brega ...) – eden od glavnih razlogov, ki ljudi odvrača od prebivanja v mestnem jedru, je pomanjkanje parkirišč. Ker so prebivalci pomemben segment pri oživljanju mestnega jedra, jim je potrebno zagotoviti dovolj parkirnih mest.
- Parkiranje za prebivalce – zagotavljati pravičen in učinkovit parkiranja za prebivalce (npr. na območju »za stebrički«).
- Informacije o številu prostih parkirnih mest v realnem času. (digitalna aplikacija in table, postavljenih na vidnih mestih).
- Zagotoviti **parkirna mesta za motorna kolesa** v bližini Glavnega trga (predlogi lokacij: pred Foto Asja, na Vrhovčevi ulici, ob stavbi Glavni trg 2) – trenutno so najbližja parkirišča na Novem trgu. Predlagamo lokacijo na območju Foto Asje.

○ Trajnostna mobilnost:

- **Javni prevoz** do mestnega jedra - Prilagoditev določenih tras ali uvedbo nove trase.
- Delovanje sistema **GoNM** skozi vse leto in skrb za razširitev njegove uporabe.
- Postavitev varnih in pokritih **kolesarnic**, ki se zaklenejo, tako v samem mestnem jedru kot tudi na drugih točkah, ki se dotikajo javnih prevozov (avtobusne in železniške postaje) Lahko se pri teh vzpostavi tudi servisne točke.
- Uvedba **krožnega brezplačnega javnega prevoza za vse**, ki bo mestno jedro povezovalo z naselji v bližini (Grm, Kandija, Ragovska, Mestne Njive) – strokovno podprt predlog pripravijo strokovne službe MONM ali zunanji strokovni izvajalec. Lahko gre za dodatek obstoječemu Leonu ali pa njegova nadgradnja – dodatna vozila, razširjena območja delovanja.
- Spodbujanje uporabe **javnega prevoza** (promocijski dnevi, brezplačne letne vozovnice za določene skupine – tudi prebivalce mestnega jedra) in promocija uporabe trajnostnih oblik mobilnosti pri različnih opravkih (pešačenje, kolesarjenje, car-sharing, ...).

2. PROSTOR

- **Več sedalnih površin** – Postavitev dodatnih sedalnih površin za uporabo trga brez komercialnih vsebin na zgornji del Glavnega trga (trenutno so klopi samo na spodnjem delu trga, še te pa so v poletnih mesecih neuporabne, ker so del gostinskega lokala). Klopi

na spodnjem delu Glavnega trga so v toplejših mesecih del terase lokala in niso primerne za uporabo -potrebno je poiskati alternativno rešitev.

- Izvesti **javni arhitekturni natečaj za rešitve**, ki bodo zagotavljale oblikovanje v prejšnji točki predlaganih klopi na Glavnem trgu. Klopi so lahko unikatne, inovativne, mobilne, a morajo biti oblikovno navezane na obstoječo oblikovno podobo Glavnega trga. V del elementa klopi (ali kot dodatek) se lahko integrirajo elementi za **senčenje, zelenitve, vodo**, ki bodo pripomogli k zmanjšanju vplivov segrevanja ozračja v toplejših delih leta ... Novo oblikovani elementi bodo atraktivni in bodo izboljšali kakovost preživljanja prostega časa na Glavnem trgu oz. mestnem jedru. Natečaj se izvede v sodelovanju z arhitekti, avtorji ureditve Glavnega trga.
- Nadaljevanje aktivnosti za ureditev pešpoti »**Od mlina do mlina**«.
- Pospešiti realizacijo projekta »**Kremen**«, med Kastelčevo in Rozmanovo ulico.
- Nadgradnja **adventne okrasitve in ureditve** mestnega jedra v adventnem obdobju – lahko kot javno oblikovalsko-arhitekturni natečaj ali na način kot ga izvajajo v Ljubljani – izbor avtorja, ki vsako leto nadgrajuje okrasitev.
- Povečati porabo sredstev za **sofinanciranje obnove pročelij** stavb v mestnem jedru – novelacija poziva, bolj učinkovito komuniciranje in spodbujanje lastnikov k prijavi.
- Popis **praznih (poslovnih) prostorov** – seznam praznih poslovnih prostorov je lahko objavljen poleg javnega poziva za subvencioniranje najemnin. Z lastniki imeti tesne stike, poznati njihove potrebe in želje ter jim aktivno pomagati pri iskanju podnajemnikov.

3. PODPORA PRIREDITVAM V MESTNEM JEDRU

- **Tehnična in formalna podpora pri izvedb prireditve v mestnem jedru**
- V sodelovanju s **SOUDBK** pripraviti oziroma novelirati odloke, ki bodo organizatorjem olajšal **dostope z vozili v mestno jedro** za pripravo in izvedbo dogodkov ter pospešili pridobivanja **soglasij za dostope**
- Novelacija elaborata za obremenitev s hrupom, ki bo zagotavljal nemoteno izvedbo dogodkov.

4. TURIZEM

- **Jasno opredeliti področja dela in obveznosti TIC-a** kot nosilca turistične dejavnosti in promocije turističnih produktov in paketov, vključno z zagotavljanjem kompetentnega kadra (npr.: TIC izvaja promocijo izbranih vsebin drugih producentov kot je Dolenjski muzej, APT ...)
- **Promocija** – pripraviti strategijo promocije turističnih produktov, vezanih na mestno jedro in širše ter zagotoviti izvajanje. Promocija naj presega lokalne ovire.

- **Predlogi za oblikovanje turističnih produktov:**
 - Nadgradnja **obstojećih** in vpeljava **novih**
 - **Paketi** (več ponudnikov, združenih v smiselne pakete)
 - Priprava **izkustvenih turističnih produktov** (vodeno, 1-3 urno doživetja kot so: izkoriščanje konkurenčnih prednosti mesta, obujanje starih obrti, industrijski turizem ...)
 - Učinkovito promoviranje in izvajanje **vodenih ogledov**
 - **Gastronomska ponudba** (v sodelovanju z drugimi deležniki izvajati dogodke kot so: vinske degustacije, kuharske delavnice, izobraževanja priprave dolenskih jedi, ...)
 - Zagotoviti **prevode** brošur in drugih vsebin v tuje jezika: angleščina, italijanščina in nemščina
- www.gremvmesto.si - Vzpostaviti digitalno platformo, kjer bo predstavljena vsa ponudba v mestnem jedru in seznam dogodkov v mestnem jedru in širše znotraj Novega mesta. Izhodišče je obstoječa digitalna platforma www.visittrskagora.si, s katero upravlja ZNM.
- Postavitev **informativne digitalne table** na Glavni trg, na območje TIC-a.
- Z zunanjim izvajalcem upravljati orodje **Google maps**, ki bo vsem ponudnikom v mestnem jedru uredil ustrezno umestitve in predstavitev.

5. PODPORA DEJAVNOSTIM

- **Razpisi za programe v mestnem jedru** – novelacija vsebine in izvedbe razpisov, ki bodo zagotavljali večji obseg in kontinuiteto dogodkov in drugih aktivnosti skozi vse leto.
Izhodišča:
 - Pripravi se predloge sprememb dosedanjih razpisov, ki se nanašajo na oživljanje mestnega jedra pred objavo naslednjega razpisa. Cilj predlogov novelacije razpisov bo, da se k organizaciji dogodkov in uvedbi drugih vsebin privabi več izvajalcev, da se zagotovi projekte, ki se bodo odvijale skozi vse leto in bodo dolgoročni.
 - Izvedba razpisa za dogodek **Noč nakupov**, ki ga izvede skupina zainteresirane javnosti – nosilci poslovne dejavnosti v mestnem jedru.
 - Nadgraditi obstoječi razpis za vsebine in aktivnosti za oživljanje mestnega jedra (poleg obstoječih razpisov, ki predvidevajo zgolj dogodke; gre za vsebinsko odprt razpis, ki lahko predvideva aktivnosti z različnih področij...).
- **Popusti za najem teras** – najemniki teras, ki bodo zagotavljali določene družabne vsebine odprtega tipa imajo znižano najemnino

- **Spodbujanje ulične umetnosti:** V skladu z [odlokom za določitev lokacija za izvajanje spontanih uličnih nastopov](#) povabiti ulične umetnike in jim ob nastopu zagotoviti spanje in obrok.
- Vzpostavitev **Pop up** trgovine (kot primer dobre prakse navajamo [Pop up trgovino v Kopru](#))
- **Subvencioniranje najemnin** – Novelacija javnega poziva za subvencioniranje najemnin, tako da bo ta bolj stimulativen in z manj omejitvami - **IZVEDENO**
- **Ponudba v mestnem jedru** – Izvesti popis ponudbe in ponudnikov v starem mestnem jedru in jih povabiti k predstavitvi v skupni ponudbi in promociji.
- Zagotavljanje učinkovitega in prijaznega prometnega režima za **dostavo in logistiko**

6. UPRAVLJANJE MESTNEGA JEDRA

- **Mestni menedžment** – V okviru občinske uprave se zagotovi nosilca, ki bo skrbel za koordinacijo aktivnosti in implementacijo ukrepov za oživljanje mestnega jedra. Sčasoma oziroma po potrebi se vzpostavi samostojno delovno mesto.
- **Marketing in promocija** – Strateško komuniciranje destinacije Novega mesta in okolice, ki naj vključuje elemente:
 - Identiteta in vizija
 - Znamčenje (place branding)
 - Ciljne skupine
 - Komunikacijski načrt s kanali komuniciranja
 - KPI - Kazalniki uspeha in merjenje uspešnosti

Primer dobre prakse: www.visitmaribor.si – v zadnjem času lahko spremljamo obširno nacionalno kampanjo mesta Maribor

Priporočilo: Za izvedbo naj se sodeluje z zunanjim izvajalcem – agencijo, ki se jo izbere na ustrezno izvedenem razpisu.

- Aktivna **komunikacija s poslovnimi subjekti**
- **Komuniciranje in promocija – predlogi**
 - **Hackathon** na temo oživljanja mestnega jedra (skupine mladih tekmujejo z idejami, kako bi oni privabili in obdržali ljudi na Glavnem trgu)
 - Postavitev **foto točke** – na način kot je v adventnem času »I love NM«, ki obiskovalce nagovarja k temu, da se fotografirajo in delijo fotografije preko družbenih omrežij.
 - Zagotoviti ustrezno **komuniciranje in promocijo vseh dogodkov**, ki se dogajajo v mestnem jedru – Visit Novo mesto ali/in Grem v mesto – trenutno se namreč v mestnem jedru odvije kar nekaj dogodkov, ki javno niso dovolj dobro skomunicirani. Tudi če so

producenti zunanji, naj Mestna občina zagotovi del informiranja javnosti o teh, saj je to v interesu občine in v smeri oživljanja mestnega jedra.

- **Boni v občinskem glasilu** Mestne občine Novo mesto za nakupe v mestnem jedru
- **Skupna identiteta** – Vzpostavitev blagovne znamke npr. **Grem v mesto**, ki bo komunicirala vse, kar se dogaja v mestnem jedru, tudi trgovine – dogovor z aktualnimi nosilci blagovne znamke
- Zagotavljanje dogodkov in drugih aktivnosti, ki se v mestnem jedru dogajajo **skozi vse leto** in vsako leto (Advent, peka kostanja, martinovanje, začetek pomladi, pust, občinski praznik, Prešernov dan ipd.)
- **Zagotavljanje dodatnih sredstev** za oživljanje mestnega jedra preko razpisov na državnem in evropskem nivoju
- Zagotoviti skupino, ki bo spremljala razvoj in doseganje ciljev upravljanje in razvoja mestnega jedra – Delovna skupina za oživljanje mestnega jedra

7. PREBIVALCI

- Okrepiti komunikacijo s prebivalci mestnega jedra in Krajevne skupnosti Center ter tudi ostalih prebivalcev Mestne občine Novo mesto s ciljem učinkovitega reševanje problematik, kot so parkiranje, promet, nakupovalne potrebe... s ciljem zagotavljanja boljših pogojev za bivanje v mestnem jedru, njegovo upravljanje in razvoj.

Pripravila Delovna skupina za oživljanje mestnega jedra Novega mesta

Novo mesto, avgust 2025

Delovno skupino sestavljajo:

- Matija Škof, predsednik;
- Natalija Zanoški, članica;
- Luka Blažič, predstavnik KS Center, član;
- Aleš Šutar, predstavnik poslovnih subjektov, član;
- Franci Judež, mestni management, član;
- Lana Klemenčič, zunanja članica.

Priloga B: Standardiziran vprašalnik za vsakoletno merjenje uspešnosti aktivnosti upravljanja mestnega jedra

Demografski podatki

Spol

Moški

Ženski

Starostna skupina

16-18

19-25

26-35

36-45

46-55

56-65

66-75

76 +

Živim v MONM

Da

Ne

Če da, iz katere krajevne skupnosti prihajate?

Če ne, v kateri občini živite?

Moj obisk mestnega jedra

Prosimo označite, kakšne vrste uporabnik mestnega jedra ste? (Možnih je več odgovorov)

1. V mestnem jedru stanujem.
2. V mestnem jedru delam.
3. V mestnem jedru nakupujem.
4. V mestnem jedru uporabljam storitve (frizerstvo, notarstvo, odvetništvo, računovodstvo, urarstvo, optika, zobozdravstvo, športni ali izobraževalni tečaji ipd.)
5. V mestnem jedru se srečujemo ob pijači v lokalih.
6. V mestnem jedru obedujem (malice, kosila, večerje).
7. V mestno jedro pridem na prireditve.
8. Skozi mestno jedro se sprehajam.

Na lestvici od 1 do 5 označite, kako se v povprečju počutite ob vsakokratnem obisku mestnega jedra.

1	2	3	4	5
Zelo slabo	Slabo	Srednje	Dobro	Zelo dobro

Prosimo navedite razloge za vaše počutje (lahko navedete več stvari).

Zaupajte nam, kolikokrat v povprečju na teden obiščete mestno jedro (načrtno, opravite kakšen opravke, nakup, se s kom srečate, kaj kupite).

Kateri so najpogostejši razlogi vašega obiska mestnega jedra? Pri vsakem razlogu napišite številko: 1 pomeni manj kot mesečno, 2 pomeni parkrat mesečno, 3 pomeni tedensko, 4 pomeni večkrat na teden, 5 pomeni dnevno.

1. Uporaba storitev (frizerstvo, notarstvo, odvetništvo, računovodstvo, urarstvo, optika, zobozdravstvo, športni ali izobraževalni tečaji ipd.) _____
2. Obisk gostilne _____
3. Obisk restavracije _____
4. Obisk tržnice _____
5. Obisk prireditev _____
6. Sprehod _____
7. Drugo: _____

Koliko v povprečju na mesečni ravni zapravite za blago in storitve v sklopu obiska mestnega jedra?

1. do 20 EUR
2. do 50 EUR
3. do 100 EUR
4. več kot 100 EUR

Mnenje o urejenosti in dostopnosti mestnega jedra

Na lestvici od 1 do 5 označite, kako se vam v povprečju zdi urejenost mestnega jedra.

1	2	3	4	5
Zelo slabo	Slabo	Srednje	Dobro	Zelo dobro

Prosimo navedite stvari, ki so po vašem mnenju dobro (oziroma zadostno) urejene (lahko navedete več stvari).

Prosimo navedite stvari, ki jih je po vašem mnenju potrebno bolj urediti (lahko navedete več stvari).

Kako največkrat pridete v center mesta?

1. Peš
2. S kolesom
3. S skirojem
4. Z motornim kolesom
5. Z avtomobilom
6. Z mestnim avtobusom

Se vam zdi, da je dovolj mest za parkiranje koles?

1. Da
2. Ne
3. Ne vem

Se vam zdi, da je dovolj mest za parkiranje avtomobilov za obiskovalce?

1. Da
2. Ne
3. Ne vem

Imate kakšne konkretne predloge ali ideje za izboljšanje dostopnosti oziroma mobilnosti do mestnega jedra?

Mnenje o dogajanju v mestnem jedru

Na lestvici od 1 do 5 označite, kako se vam v povprečju zdi dogajanje v mestnem jedru.

1	2	3	4	5
Zelo slabo	Slabo	Srednje	Dobro	Zelo dobro

Prosimo navedite dogodke, prireditve in aktivnosti, ki so po vašem mnenju dobro (oziroma zadostno) organizirane (lahko navedete več stvari).

Imate kakšne konkretne predloge in ideje za izboljšanje dogodkov, prireditev in aktivnosti v mestnem jedru (lahko navedete več predlogov)?

Ali nam želite sporočiti še kakšno mnenje o celovitem delovanju mestnega jedra, česar nismo zajeli v anketi?